

2014-04-14

Till statsrådet Marie Arnholm

Med anledning av betänkandet "Män och jämställdhet" (SoU 2014:6)

För information och inspiration:

I utredningen framgår framförallt i kapitel 8, men också på flera andra ställen, att problemet "mannen" i stort är en nedärvd och i viss mån självreproducerande maskulinitetsnorm. En norm som grovt sett beskriver en man som stark, oberörd av känslor och osårbar.

I Stockholms Stadsmissions verksamhet "Mottagningen för Unga Mäns" programförklaring kan man läsa att "målsättningen med enskilda behandlingen och för den enskilde deltagaren bör vara en *ökande förmåga till arbete och kärlek*. Begreppen arbete och kärlek får sammanfatta: deltagande i samhället med studier eller arbete efter möjlighet och förmågan att skapa och upprätthålla goda och tillfredställande relationer".

Mottagningen för Unga Män (MUM) är en poliklinisk psykoterapimottagning för unga män 16-25 år med någon form av upplevd psykisk ohälsa, som startade sin verksamhet hösten 2009. Mottagningen genomförde under 2013 en bra bit över 4 000 patienttimmar med 105 patienter. Insatsen är en droppe i ett oändligt och ökande hav av behov. Vid MUM verkar endast manliga psykoterapeuter, anställda och volontära och kan ses som världsunikt och modellskapande. Män talar med andra män om sitt psykiska lidande och finner härmed vägar att läka. Med detta preventiva arbete menar vi att MUM förebygger framtida kronifiering och framtida social utslagenhet. Merparten av de unga män som söker sig till mottagningen kan beskrivas som att de, med en stark känsla av egen skörhet mot en rådande maskulinitetsnorm, diskvalificerar sig och intar vad i utredningen kallas "tillbakadragande". Tillbakadragande från arbets-/studieliv och relationer enligt devisen "bättre fly än illa fäkta". I denna konflikt, skörhet mot "maskulinitet", upplever många att de inte duger och att det inte är någon idé att ta del av världen. I kölvattnet av en sådan upplevelse av sin plats i världen följer både psykisk och social utsatthet/utslagenhet.

Vi vill med detta visa att Stockholms Stadsmission, som en del av civilsamhället, sedan länge reagerat och agerat på det utredningen så tydligt påvisar på punkt efter punkt; mäns obenägenhet att söka hjälp för vare sig fysisk eller framförallt psykisk ohälsa. Vi har därmed skapat en plats där unga män i svår psykisk utsatthet kan finna möjlighet att tala om detta, utan att riskera att deras depression vare sig under- eller överdiagnosticeras. Det kan nämnas att Stockholms Stadsmission sedan 2003 bedriver en psykoterapiverksamhet, Terapicenter, för båda könen, men att andelen unga män där stadigt har hållit sig kring 20%. Idag, taget över båda mottagningarna, är andelen män 46% vilket får anses som ett tydligt svar på frågan om terapeutens kön är betydelsefullt. Det vill säga, att det för en stor kategori unga män har visat sig vara lättare att söka hjälp för sitt psykiska lidande om det är ställt bortom tvivel att

den man möter är en annan man (ca 75% av de yrkesverksamma i omvårdande yrken är kvinnor och det gäller också psykoterapeuter).

Utredningen pekar på skillnader mellan män och kvinnors psykiska hälsa. Kvinnor rapporterar i högre grad psykisk ohälsa än vad män gör. Det framgår dock av Folklivsenkäten 2009 att 20% av männen i åldersgruppen 16-25 år uppgav sig sakna emotionellt stöd. Av utredningen kan man också dra slutsatsen att män inte känner igen sig i sådana enkätfrågor och att män inte betraktar alkohol, droger eller annat missbruk som tecken på en depression. Det blir också tydligt att den förhärskande mansnormen tar sig starkare uttryck i underprivilegierade grupper och att hälsoskillnaderna därmed blir större inom gruppen män, än mellan kvinnor och män generellt, beroende på sociala faktorer. Det blir åter tydligt att mäns underrapportering av depression hänför sig till en norm som antyder att upplevelser av maktlöshet och kontrollbrist är ett feminiserat uttryck och därmed undertrycks.

MUM:s strävan är att hos patienterna problematisera relationen till en förhärskande mansnorm som betonar oberoende, undertryckande av känslor, självbehärskning och kontroll och att återupprätta självaktning, ett levande känsloliv och en upplevelse av förmågan att kunna påverka sitt liv (empowerment).

Stockholms Stadsmission vill med denna korta skrivelse dels medvetandegöra de möjligheter till påverkan som påvisas genom MUM:s verksamhet, dels inspirera till att skapa liknande projekt i andra delar av landet.

Vad som behövs är polikliniska psykoterapimottagningar där män utan årslånga väntetider och utan myndighetsutövning kan finna samtalspartners där det psykiska lidandet förstås och genomarbetas. På sikt skulle sådana åtgärder kunna bidra till att minska såväl psykiskt lidande som social utslagning.

"i flera år har vi fått höra hur duktiga tjejer är och hur dåligt dom mår, och hur dåliga vi killar är men hur bra vi mår" "äntligen ett initiativ som riktar sig till oss"

Citaten är hämtade ur en uppsats "Man har väl sett Sopranos" framlagd vid Karolinska institutet 2011 som evaluerade verksamheten vid MUM.

"han där (pekar på terapeuten) har varit där jag är nu, och överlevt, det ger mig hopp"

Citatet är från en intervju med en av MUM:s patienter och hans terapeut i Svenska Dagbladet i augusti 2009, som svar på frågan om det var bättre att gå till en manlig terapeut än till en kvinnlig.

"dagisfröken, lågstadiesfröken, skolsyster, kuratorn överallt dessa medelålderskvinnor, hur ska jag bli förstådd?"

Citat från den ovan nämnda uppsatsen vid Karolinska Institutet.

Med vänlig hälsning,

Marika Markovits, Direktor
08-68 42 30 12
marika.markovits@stadsmissionen.se